

*Ми їстимось за те, чому
немає чини в усьому світі —
за Батьківщину.
О. Довженко*

Наукові інновації та передові технології

СЕРІЯ "УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ"

СЕРІЯ "ПРАВО"

СЕРІЯ "ЕКОНОМІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

ISSN 2786-5274 Print
УДК 001.32:1 /3/(477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-6\(34\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-6(34))

**«Наукові інновації та передові технології» (Серія «Управління та адміністрування»,
Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»):
журнал. 2024. № 6(34) 2024. С. 1685.**

*Рекомендовано до друку Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління
(Рішення від 06.06.2024, № 2/6-24)*

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
серія КВ № 24962-14902Р від 13.09.2021 р.*

*Журнал видається за наукової підтримки: Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук
Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Асоціація науковців України», громадської організації
«Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і
психологів з духовно-морального виховання».*

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 30.11.2021 № 1290
журналу присвоєно категорію "Б" із права*

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 01.02.2022 № 89
журналу присвоєно категорію "Б" із педагогіки*

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу
присвоєно категорію "Б" із економіки та державного управління*

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.06.2023 № 768 журналу
присвоєно категорію "Б" зі спеціальностей 073 - менеджмент, 076 - підприємництво
та торгівля, 015 - професійна освіта*

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.08.2023 № 1035 журналу
присвоєно категорію "Б" зі спеціальності 053 - психологія*

*Наукове видання включено до міжнародної наукометричної
бази Index Copernicus, міжнародної пошукової системи Google
Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.*

*Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу у галузях державного управління,
права, економіки, психології, педагогіки та його інтеграції у світовий науковий простір, шляхом оприлюднення
результатів наукових досліджень.*

**Головний
редактор**

Романенко Євген Олександрович - доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, полковник Генерального штабу Збройних Сил України, Президент громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- Абуселідзе Георгій - завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Батумі, Грузія)
- Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)

- Беньковська Наталя Борисівна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри мовної підготовки Інституту Військово-Морських Сил Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- Бельська Тетяна Валентинівна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри менеджменту Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості (м. Київ, Україна)
- Бондар-Підгурська Оксана Василівна - доктор економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», (Полтава, Україна)
- Будник Вікторія Анатоліївна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій (Київ, Україна)
- Гбур Зоряна Володимирівна - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна)
- Дашій Олександр Іванович — доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами Національного Технічного Університету «Харківський Політехнічний Інститут» (Харків, Україна)
- Дегтяр Олег Андрійович — доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (Харків, Україна)
- Демідова Юлія Євгенівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами Національного Технічного Університету «Харківський Політехнічний Інститут» (Харків, Україна)
- Дем'янишина Олеся Андріївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Умань, Україна)
- Дранус Любов Сергіївна кандидат економічних наук, доцент, оцент кафедри менеджменту Чорноморського національного університету імені Петра Могили
- Журавльова Лариса Петрівна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Поліського національного університету (Житомир, Україна)
- Заячківська Оксана Василівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економічної безпеки Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Льїн Валерій Юрійович - доктор економічних наук, професор (Київ, Україна)
- Льїна Анастасія Олександрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління і адміністрування Національного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)
- Ічанська Олена Михайлівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Кайдашев Роман Петрович — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного, фінансового та банківського права Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Каламаж Руслана Володимирівна - доктор психологічних наук, професор, проректор з навчально-виховної роботи Національного університету «Острозька академія» (Рівне, Україна)
- Кардаш Оксана Любомирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматизації, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
- Калашнік Наталя Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри українознавства Вінницького національного медичного університету ім. М.І.Пирогова, (Вінниця, Україна) kalashnuknatalia@gmail.com
- Кобець Дмитро Леонтіївич - кандидат економічних наук (доктор філософії), доцент Хмельницького національного університету, доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування (м. Хмельницький, Україна)
- Коваленко Олена Михайлівна - кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
- Корильчук Неоніла Іванівна – кандидат медичних наук, доцент кафедри терапії та сімейної медицини Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
- Корнієнко Петро Сергійович - доктор юридичних наук, доцент, адвокат, заступник першого проректора по роботі з коледжами, професор кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії статистики, обліку та аудиту (Київ, Україна)
- Кошова Світлана Петрівна — кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри управління охороною здоров'я Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (Київ, Україна)
- Кравчук Володимир Миколайович, доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Кравчук Людмила Степанівна - кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна», завідувач кафедрою фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій Університет "Україна" (Хмельницький, Україна)
- Литвиненко Віктор Іванович — доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Навчально наукового інституту права Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Лич (Назарук) Оксана Миколаївна - доктор психологічних наук, доцент, член-кореспондент української академії акмеології, член громадської спілки «Національна психологічна асоціація», доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Марушева Олександра Анатоліївна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління та інформаційного менеджменту ПВНЗ Університет Новітніх Технологій (м. Київ, Україна)
- Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- Новак-Каліяєва Лариса Миколаївна — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Львів, Україна)
- Огієнко Альона Володимирівна - доктор економічних наук, доцент кафедри організації авіаційних робіт та послуг Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

- Орлова Наталія Сергіївна - доктор наук з державного управління, професор кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (Харків, Україна)
- Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва і маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Павлова Олена Миколаївна - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Пагута Тамара Іванівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, директор Інституту педагогічної освіти Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» (Рівне, Україна)
- Помиткін Едуард Олександрович — доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Язюна НАПН України (Київ, Україна)
- Помиткіна Любов Віталіївна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Приходькіна Наталія Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- Савенко Олена Анатоліївна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і права Дніпровського державного аграрно-економічного університету, членкиня громадської наукової організації "Фінансово-економічна наукова рада" (Київ, Україна)
- Сапожніков Станіслав Володимирович - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та психології Університету імені Альфреда Нобеля (Дніпро, Україна)
- Сопілько Ірина Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Заслужений юрист України, декан юридичного факультету Національного Авіаційного Університету (Київ, Україна)
- Титко Анна Василівна — кандидат юридичних наук, провідний науковий співробітник Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Трушкіна Наталія Валеріївна - кандидат економічних наук, член-кореспондент Академії економічних наук України, дійсний член Центру українсько-європейського наукового співробітництва, старший науковий співробітник відділу проблем регуляторної політики та розвитку підприємництва, Інститут економіки промисловості НАН України (Київ, Україна)
- Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Хохліна Олена Петрівна — доктор психологічних наук, професор, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)
- Якимчук Аліна Юріївна — доктор економічних наук, професор, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Яковицька Лада Савелівна — доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Якушева Оксана Вікторівна кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та підприємництва Черкаського державного технологічного університету (Черкаси, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

© автори статей, 2024

© Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного управління, 2024

© Видавнича група «Наукові перспективи», 2024

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Управління та адміністрування»

Zadneprovska H.I., Ukhova A.O. <i>RELATIONSHIP OF CONFLICT OF INTERESTS AND ETHICS OF A CIVIL SERVANT</i>	21
Антипенко І.В. <i>ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕФЕКТИВНОГО ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ</i>	33
Богданенко А.І. <i>СОЦІАЛЬНА ДУМКА ПАТРІАРХА ФІЛАРЕТА ДЕНИСЕНКА В КОНТЕКСТІ ДЕМОКРАТИЧНОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ: ДІАЛОГ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ХРИСТІЯНСЬКОЇ ТЕОЛОГІЇ</i>	44
Бурбела А.Л. <i>РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У ФОРМУВАННІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ БОРОТЬБИ З ТУБЕРКУЛЬОЗОМ</i>	54
Бурик М.М. <i>МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕСУРСНОЇ БЕЗПЕКИ ТЕРИТОРІЙ</i>	64
Бурковська І.А. <i>ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ІМІДЖУ ДЕРЖАВИ ТА ЕФЕКТИВНОГО ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ: СТРАТЕГІЇ ПІДВИЩЕННЯ ПРИВАБЛИВОСТІ КРАЇНИ</i>	73
Василенко Н.В. <i>МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ПОВНОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТОЮ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ</i>	84
Весоловська М.К., Карковська В.Я. <i>ВПЛИВ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА РОЗВИТОК ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ В ПЕРІОД ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ</i>	91
Дзяна Г.О., Дзяний Р.Б. <i>ІНФОРМАЦІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК КОМУНІКАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ДЕМОКРАТИЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ</i>	102
Довгань В.В. <i>ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ</i>	114

- Євтушенко І.В.** 122
ІННОВАЦІЙНІ СКЛАДОВІ ДЕРЖАВНИХ МЕХАНІЗМІВ РЕАГУВАННЯ НА КРИЗОВІ СИТУАЦІЇ, ЩО ЗАГРОЖУЮТЬ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ
- Лола В.В., Нестеренко К.В.** 135
ПІДХОДИ ДО ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ: ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД
- Лях Ю.І., Сас А.І.** 150
ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ
- Макарова О.О.** 159
ІННОВАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ МИТНОЮ СПРАВОЮ: НАБЛИЖЕННЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ
- Маленко Б.** 172
БОРІТЬБА З КОРУПЦІЄЮ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ СУЧАСНОГО ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ: АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ
- Марченко Р.В.** 184
ПОДОЛАННЯ НЕГАТИВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ І ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
- Матвєєнко І.В.** 196
ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ ЩОДО РОЗУМІННЯ КАТЕГОРІЇ «ВПЛИВИ» В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
- Махнюк В.В.** 207
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПЛАНУВАННЯ ТА ЗАБУДОВИ ПРОМИСЛОВИХ МІСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ УКРАЇНИ: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ВИМОГ ДИРЕКТИВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО
- Мельник М.І.** 221
ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ ПРОЕКТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ДЕРЖАВНОМУ ТА МУНІЦИПАЛЬНОМУ УПРАВЛІННІ
- Мосьондз О.В.** 231
ВПЛИВ ДІЯЛЬНОСТІ НАТО НА ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЮ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ: СТРАТЕГІЧНІ ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ КРАЇН-ЧЛЕНІВ
- Петькун С.М., Стороженко Л.Г., Стороженко В.І.** 242
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ МЕХАНІЗМІВ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕСІВ
- Рудюк Я.А., Русин-Гриник Р.Р., Федорчак О.Є.** 253
ВИДИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЙ

Хряпинський А.П. <i>ДЕТЕРМІНАНТИ ВПЛИВУ НА СУЧАСНУ ДЕРЖАВНУ ІНФОРМАЦІЙНУ ПОЛІТИКУ</i>	270
Чумакова Г.В., Бондаренко В.А. <i>ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ НАДАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ В ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ</i>	279
Штанцель С.Е. <i>ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ДЕРЖАВИ ТА ЇЇ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ: СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ</i>	292
Lutkovska S.M., Pidvalna O.H., Kolesnyk T.V. <i>METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF TOURISM DEVELOPMENT IN TERRITORIAL COMMUNITIES</i>	305
Боняр С.М., Питайло В.Л. <i>ЗАКОНОПРОЕКТИ ТА ЗМІНИ В НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТАХ В СФЕРІ МІЖНАРОДНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ЩОДО ЗРОСТАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ</i>	340
Боняр С.М., Грабітченко К.М. <i>ДИСТРИБУЦІЯ ТОВАРІВ ЯК КЛЮЧОВА ГАЛУЗЬ РИНКОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ: ФАКТОРИ, ФУНКЦІЇ ТА ЕТАПИ ЇЇ ОРГАНІЗАЦІЇ</i>	352
Боняр С.М., Коврига О.М. <i>ОСОБЛИВОСТІ ОПЕРАТИВНОГО РІВНЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ПЛАНУВАННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ</i>	361
Громяк С.І. <i>НАЦІОНАЛЬНЕ БАГАТСТВО ЯК ОБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ</i>	369
Гуменюк А.В. <i>ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА</i>	383
Данилейчук Р.Б., Топольницька Т.Б. <i>ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОЇ БАЗИ ВІДПОЧИНКОВОГО РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ</i>	393
Дьогтєва І.О., Шиян А.А., Платонов О.Д., Жарінов С.С. <i>МОДЕЛЬ СИСТЕМИ РЕЄСТРІВ У СФЕРІ НАУКОВОЇ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ</i>	406
Калінін А.М., Колісніченко Р.М. <i>ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ВИСОКОЕФЕКТИВНИХ КОМАНД В УМОВАХ VANI-СВІТУ</i>	421

Науменко М.А. 435
СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Тарасюк М.Б., Комарницька Н.Т., Клименюк В.П., Паламар І.В., Байдюк І.А. 450
СОЦІОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФАКТОРІВ МОТИВАЦІЇ І ДЕМОТИВАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

СЕРІЯ «Право»

Берездецький Ю.М., Капля О.М. 465
ШЛЮБНИЙ ДОГОВІР У СУЧАСНОМУ СІМЕЙНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

Бучинський О.Й. 477
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЙНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ

Войтовський В.С. 486
АНАЛІЗ ПРАВОВИХ НОРМ ТА ЗАСТОСУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Гапонов О.О. 493
ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ МОРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ

Градецька Н.М. 501
МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Гусак Т.П., Гусак О.П. 512
ОСОБЛИВОСТІ РЕЖИМУ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ФОТОГРАФІЧНОГО ТВОРУ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Житний О.О. 523
ЩОДО КВАЛІФІКУЮЧИХ ОЗНАК КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 270 КК УКРАЇНИ «ПОРУШЕННЯ ВСТАНОВЛЕНИХ ЗАКОНОДАВСТВОМ ВИМОГ ПОЖЕЖНОЇ АБО ТЕХНОГЕННОЇ БЕЗПЕКИ»

Зеленський С.М., Ярошенко С.В., Колісніченко Р.М. 534
ОЦІНКА СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ БЕЗПЕКОВОГО СЕРЕДОВИЩА В АСПЕКТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Кирилюк Д.В. 545
СПЕЦИФІКА АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОКАРАНЬ ЯК АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ САНКЦІЙ

Кідалов С.О., Гуцалюк О.В. 552
ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ПРАКТИЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Кострич М.П. <i>ПРО ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО РОЗУМІННЯ ОЗНАК НЕДІЙСНИХ ПРАВОЧИНІВ</i>	561
Костюк У.І. <i>РЕАЛІЗАЦІЯ СУДОВИМИ ОРГАНАМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВА ГРОМАДЯН НА БЕЗПЕЧНЕ ДЛЯ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ДОВКІЛЛЯ В УКРАЇНІ</i>	574
Левченко Ю.О. <i>ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІ ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ ЗА ВИПАДКИ ЗІВАЛТУВАННЯ, ВЧИНЕНІ ПРАЦІВНИКАМИ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ</i>	581
Маліневський О.М. <i>ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ АДВОКАТОМ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ</i>	589
Москвін Б.Ю. <i>ЦИФРОВІ АКТИВИ ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ</i>	606
Носкова М.В., Полець М.-В.Я. <i>ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМ МОДЕЛЮВАННЯ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ДИСТАНЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ</i>	615
Опацький Р.М. <i>ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВА НА ПРАЦЮ ПРЕДСТАВНИКІВ ЛГБТ + В УКРАЇНІ</i>	621
Панфьоров П.І. <i>СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЯК ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ БОРОТЬБУ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ</i>	633
Половченя А.Б., Олійник О.О., Буханченко О.А. <i>ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ</i>	644
Предместніков О.Г., Господаренко В.М., Гулевич С.Ю. <i>КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ</i>	654
Самойленко О.А., Щербак І.А. <i>ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИНАМ, ВЧИНЕНИМ З МОТИВІВ РЕЛІГІЙНОЇ НЕТЕРПИМОСТІ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЇХ РОЗСЛІДУВАННЯ</i>	664
Чехівський Я.О. <i>ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТА ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ОБ'ЄКТ НЕЗАВЕРШЕНОГО БУДІВНИЦТВА</i>	676

Чорний В.А. 687
*РЕПАРАЦІЯ ЯК ОДИН ІЗ МОЖЛИВИХ МЕХАНІЗМІВ ВІДШКОДУВАННЯ
ЗБИТКІВ, ЗАВДАНИХ ЗБРОЙНОЮ АГРЕСІЄЮ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ*

СЕРІЯ «Економіка»

Dovzhyk O.O. 698
IMPROVING ACCOUNTING IN THE DIGITAL ECONOMY

Prokhorov M.M., Rudych L.V., Stepanova L.V. 706
*DEVELOPMENT OF THE ONBOARDING AND PERSONNEL ADAPTATION
CONCEPTS*

Арзянцева Д.А., Захаркевич Н.П., Іжевський П.Г., Крушинська А.В. 713
*ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПРОЦЕСІ УХВАЛЕННЯ
УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ*

Бобровський О.В. 726
*ЄВРОПЕЙСЬКА МОДЕЛЬ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В
СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ*

Герман Н.В. 735
*ЕТНОЕКОЛОГІЯ І ТРАДИЦІЙНЕ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ЗАХІДНОГО
ПОЛІССЯ УКРАЇНИ*

Горейко Д.Я., Ільчук П.Г. 745
*ТЕОРЕТИЧНІ ОБГРУНТУВАННЯ СУТНОСТІ ВІДДАЛЕНИХ КОМАНД ТА
УПРАВЛІННЯ ЇХНЬОЮ РОБОТОЮ*

Демченко Т.А. 757
*ФАНДРЕЙЗИНГ ЯК ЗАСІБ ЗАЛУЧЕННЯ ГРОШОВИХ КОШТІВ В
ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ ЇХ В ОБЛІКУ*

Дорош Б.Й. 770
*ПОВЕДІНКОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЯК ОДИН ІЗ ФАКТОРІВ ПОВОЄННОГО
ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ*

Журба О.М. 780
*ВВП УКРАЇНИ ЗА ПАРИТЕТОМ КУПІВЕЛЬНОЇ СПРОМОЖНОСТІ: ОЦІНКА
ПОТОЧНОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ*

Івахненко І.С., Демидюк О.О. 791
*ДІДЖИТАЛ ІНСТРУМЕНТИ ВПОРЯДКУВАННЯ РОБОТИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ
ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТУ В УПРАВЛІНСЬКІ ПРОЦЕСИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ*

Кашевський В.О. 806
*ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА Й ЇЇ ВПЛИВ НА ВІДКРИТІ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНІ СИСТЕМИ: СТАНОВЛЕННЯ ТА ДИНАМІЧНІСТЬ РОЗВИТКУ*

Кіш Г.В. <i>МЕНЕДЖМЕНТ В СФЕРІ ГОСТИННОСТІ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ</i>	815
Котлубай В.О., Редіна Є.В., Блатін С.Д. <i>НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СТАРТАП-ЕКОСИСТЕМИ В УКРАЇНІ</i>	825
Куцай Н.С. <i>ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙ У ХАРЧОВИЙ ПРОМИСЛОВОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ</i>	837
Кушнеренко С.М. <i>ІННОВАЦІЙНІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ПІДТРИМКИ ІНВЕСТИЦІЙ У ЦИФРОВУ ІНДУСТРІЮ</i>	847
Лещук Г.В., Савків У.С., Кузьмін Т.Л. <i>НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ЗАКЛАДІВ ХАРЧУВАННЯ</i>	859
Логоша Р.В. <i>РОЗРОБКА МОДЕЛІ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ НА ОСНОВІ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ</i>	872
Марушак С.М. <i>МЕХАНІЗМИ ЗАЛУЧЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У РОЗВИТОК ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД</i>	888
Мединська Н.В., Іванченко В.А., Подлегаєв В.П. <i>РОЛЬ ЛІСОВІДНОВЛЕННЯ У ЗБЕРЕЖЕННІ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ: ПІДХОДИ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ</i>	903
Миськів Г.В., Кіях Ю.М. <i>ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ</i>	916
Новаковська І.О., Близнюк В.В., Береза О.В. <i>СТАЛЕ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ МІСЬКИХ АГЛОМЕРАЦІЙ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ</i>	928
Новаковська І.О., Мединська Н.В., Іщенко Н.Ф., Казюк Т.Ю. <i>ЗМІНА КЛІМАТУ Й ВІЙСЬКОВІ КОНФЛІКТИ: ЗАГРОЗИ ДЛЯ СТАЛОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ТА ГЛОБАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ</i>	942
Охрименко І.Б., Крутій А.П. <i>ДО ПИТАННЯ ЩОДО РОЛІ КОМПЛАСНС У МОДЕРНІЗАЦІЇ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ</i>	955
Пугачов М.І., Шевченко О.О. <i>ТУРИЗМ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ: ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ВИКЛИКИ</i>	968

- Столяренко О.М., Хитрова О.А., Орел Ю.Л.** 979
ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ КРАЇН ІЗ РИНКОВОЮ ЕКОНОМІКОЮ
- Ткаченко О.О.** 991
РОЛЬ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ У ПОВОСННОМУ ВІДНОВЛЕННІ ПІДПРИЄМНИЦТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ
- Чапельський Я.Р., Струнгар А.В., Гловацький Д.В.** 1002
ФІНАНСОВА РОЗВІДКА У КІБЕРПРОСТОРІ: ВИКЛИКИ ТА ЗАХОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ
- Шубалий О.М., Косінський П.М.** 1016
ПОВЕДІНКОВА ЕКОНОМІКА ТА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

СЕРІЯ «Педагогіка»

- Nazarenko I.M.** 1028
UNDERSTANDING THE CLIP THINKING FOR THE BENEFIT OF THE EDUCATIONAL PROCESS
- Semak L.A.** 1036
THE DEVELOPMENT OF THE STUDENTS' LANGUAGE COMPETENCE AT BUSINESS UKRAINIAN LANGUAGE CLASSES
- Біда О.А., Чичук А.П., Кучай Т.П.** 1047
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ В СЛОВАЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ: КІНЕЦЬ ХХ ПОЧАТОК ХХІ СТОЛІТТЯ
- Білинська Х.В.** 1057
ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗВО
- Білокопитов В.І.** 1063
ПРОСУВАННЯ ЯКОСТІ В ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ВИЩІЙ ОСВІТІ: ДВАДЦЯТЬ РОКІВ ЄВРОПЕЙСЬКІЙ АСОЦІАЦІЇ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ
- Бурка О.М.** 1073
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ФІЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ КЛІНІЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ОЦІНКИ
- Бурчак Л.В., Бурчак С.О.** 1081
ОЦІНКА СФОРМОВАНOSTI КОМПОНЕНТІВ ІННОВАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ
- Виннишин О.Я.** 1094
РОЛЬ ТЕОРІЇ ІГОР У МАШИННОМУ НАВЧАННІ: ВЕЙВЛЕТ-ПЕРЕТВОРЕННЯ

- Георгієвська З.А.** 1105
ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОГО СЛОВНИКОВОГО ЗАПАСУ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО БІЗНЕС-КОМУНІКАЦІЇ
- Дзюбенко І.А., Сиротенко М.І.** 1117
ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
- Заболотній О.А.** 1129
ВЗАЄМОДІЯ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ЯК ЧИННИК ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ
- Запорожцева Ю.С.** 1140
УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: ОСНОВНІ ЧИННИКИ
- Каневська О.Б., Устінова В.О.** 1150
ГРАМАТИКО-СЛОВОВІРНІ ВПРАВИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ
- Карнаух О.Б., Карнаух Л.П.** 1162
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗДОБУВАЧІВ СУЧАСНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО ПІДХОДУ
- Карплюк С.О., Федорчук О.С.** 1173
АНАЛІЗ ВПЛИВУ ІНТЕРНЕТУ НА ОСВІТУ: РОЛЬ ОНЛАЙН-КУРСІВ, ВІДДАЛЕНОГО НАВЧАННЯ ТА МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ У СУЧАСНІЙ ОСВІТНІЙ СИСТЕМІ
- Ковальов Ю.Г., Ковальова О.С., Ковальов С.Г.** 1186
ВИВЧЕННЯ БЕЗПЛОТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗВО, ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ОСВІТНІХ ТЕНДЕНЦІЙ В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ ДО ЧЕТВЕРТОЇ ІНДУСТРІАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ
- Ковальова О.С., Кашлаков О.Є., Ковальов Ю.Г.** 1199
ПРОГРАМА UPSHIFT, ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ПІДЛІТКІВ ТА МОЛОДІ В УКРАЇНІ
- Корягін В.М.** 1212
МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ПІДГОТОВКОЮ СПОРТСМЕНІВ
- Кочмар Д.А., Будз І.Ф.** 1223
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ФОНЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПІД ЧАС ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ
- Кошіль О.П.** 1231
ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

- Курок В.П., Коротич А.В.** 1243
ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА ІННОВАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ
- Кучай Т.П., Чичук А.П.** 1255
РОЛЬ ПЕДАГОГІВ-ПИСЬМЕННИКІВ ЗАКАРПАТТЯ У ПРОСВІТНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТА У РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ НА МЕЖІ ХІХ–ХХ СТОЛІТЬ
- Лівак П.Є.** 1265
МЕТОДИЧНА СИСТЕМА НАВЧАННЯ МЕДИКО-БІОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
- Лушпай Т.І.** 1279
ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
- Марчук О.О., Ілюк Л.В., Мельничук Л.Б., Пагута Т.І.** 1286
РОЗВИТОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА
- Митяй В.А.** 1296
ПРОЄКТНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ
- Насилевський В.П., Халявка А.О.** 1306
АДАПТАЦІЯ ТА ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ДО СУЧАСНИХ УМОВ
- Паска Т.В., Терлецька Л.М., Громик А.П.** 1312
ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИЩУ ОСВІТУ
- Плеханов А.В., Казєв О.В.** 1326
МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ
- Плеханов А.В., Чайка В.В.** 1335
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕННОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
- Поліщук С.В., Горбатюк О.В.** 1344
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЗАСОБИ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
- Прокопенко А.О.** 1358
ВИХОВАННЯ ПАТРІОТИЧНОЇ МОЛОДІ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

- Рибалко Л.С., Овсюк Д.Р., Ярмоленко А.О.** 1368
*ПРОФЕСІЙНА САМОРЕАЛІЗАЦІЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ
СТУДЕНТСЬКОЇ ПРАКТИКИ*
- Савенко І.В.** 1384
*ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ТЕХНОЛОГІЙ ЗАСОБАМИ ДИЗАЙНУ*
- Савчук Н.В., Акоюн Г.М., Малій А.С.** 1394
*ОЦІНКА ЯКОСТІ НАВЧАННЯ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ:
ІНСТРУМЕНТИ, МЕТОДИ ТА ПІДХОДИ ДО ПОКРАЩЕННЯ СИСТЕМИ
КОНТРОЛЮ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ*
- Сібаров С.Д.** 1407
*ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ "АВТОРСЬКА ШКОЛА" НА ОСНОВІ ВИВЧЕННЯ
ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ В КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНОЇ
РЕТРОСПЕКТИВИ*
- Спасібухов Н.** 1416
*ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ
ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ЮРИСТІВ*
- Терешенко Н.В., Яма В.М.** 1423
*СОЦІАЛЬНІ МЕДІА (INSTAGRAM, ТІКТОК) ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДТРИМКИ ТА
РОЗВИТКУ НАВИЧОК У ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ БАЛЬНОГО ТАНЦЮ*
- Харківська А.А.** 1437
*РОЛЬ ПІДРУЧНИКА З ІНФОРМАТИКИ У КОНТЕКСТІ ПРАКТИЧНОГО
АСПЕКТУ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ*
- Хроленко М.В.** 1445
*ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ
ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ЗАСТОСУВАННЯ АУДИТОРНИХ ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ*
- Янков М.Л., Горбачов О.** 1456
*ЗМІСТ ТА СКЛАДОВІ ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ У СИСТЕМІ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ДЕРЖАВНОЇ
ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ*

СЕРІЯ «Психологія»

- Андрусів Л.З., Шастко І.М.** 1464
*ЗАДОВОЛЕНІСТЬ ШЛЮБОМ ЯК ІНДИКАТОР ЕМОЦІЙНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У
СТОСУНКАХ*
- Архипова Т.М.** 1474
*СИСТЕМА ПСИХОСОЦІАЛЬНИХ ЧИННИКІВ НЕГАТИВНИХ ПСИХОЕМО-
ЦІЙНИХ СТАНІВ ПІДЛІТКІВ, ЩО ВИЗНАЧАЮТЬ ЇХ ГОТОВНІСТЬ ДО
АГРЕСИВНИХ ПРОЯВІВ*

- Бондаревич С.М., Бельченко К.С., Дзюба В.В.** 1489
ВПЛИВ ФАКТОРІВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА АДАПТАЦІЮ ТА ДЕЗАДАПТАЦІЮ ЛЮДИНИ
- Волженцева І.В., Клак В.О.** 1502
РЕГУЛЯЦІЯ ПСИХІЧНИХ СТАНІВ СТУДЕНТІВ В РАМКАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
- Гарист І.Ю.** 1513
РОЗРОБКА ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНОГО МЕТОДУ «МЕДИТАТИВНА МЕТАФОРИЧНО-ОБРАЗНА ТЕРАПІЯ»
- Гельбак А.М., Молчанова О.М.** 1524
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ТОЛЕРАНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ
- Грицук О.В., Гришко О.Д., Чернякова О.В., Согоян В.Н.** 1535
ЕМОЦІЙНІ ЧИННИКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
- Засєкін А.А.** 1548
ДИНАМІКА РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ: ВІД СУПЕРЕЧОК ДО СУЧАСНИХ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ
- Іванова О.С., Сідун О.Ю., Спиридонова О.О.** 1556
КРЕАТИВНІСТЬ ЯК ФАКТОР ПОДОЛАННЯ СТРЕСІВ У ФАХІВЦІВ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ
- Казанжи Ф.Ф.** 1570
КОМАНДОУТВОРЕННЯ З ТОЧКИ ЗОРУ ПСИХОЛОГІЇ: ОГЛЯД ПРАКТИЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ
- Клевака Л.П., Клімушев В.В., Чугаєва Н.Ю.** 1578
ПСИХОЛОГІЧНА ОСВІТА І ЇЇ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ УСПІШНИХ ЖИТТЄВИХ СТРАТЕГІЙ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ
- Кузнецова А.В., Губарєва Д.В., Чумаченко О.Ю., Паламарчук М.О., Шепелла В.Ю.** 1590
МЕДИТАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН ОСОБИСТОСТІ
- Милославська О.В., Полтавська К.** 1603
ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СХИЛЬНОСТІ ДО РИЗИКУ ТА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ У СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ
- Нікулін Д.І.** 1615
ПОНЯТТЯ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ В ПЕРІОД РАННЬОЇ ДОРОСЛОСТІ
- Сірко Р.І., Слободяник В.І.** 1623
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ САМОЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ У ФАХІВЦІВ РИЗИКОНЕБЕЗПЕЧНИХ ПРОФЕСІЙ В УМОВАХ ВІЙНИ

- Сороченко О.В.** 1632
*ОСОБИСТІСНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРОНИКЛИВОСТІ:
РЕЗУЛЬТАТИ ЕМПІРИЧНИХ ПОШУКУВАНЬ*
- Теміргалієв Е.А.** 1640
*КОПІНГ- ПОВЕДІНКА ЯК ПРЕДИКТОР ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЗАДОВОЛЕНОСТІ
МОЛОДІ*
- Цумарєва Н.В.** 1650
*ПРОЯВИ ЕМОЦІЙНОЇ ДЕПРИВАЦІЇ В ПОВЕДІНКОВІЙ ТА РЕГУЛЯТИВНІЙ
СФЕРАХ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ*
- Чижма Д.М.** 1663
СПЕЦИФІКА ПОДОЛАННЯ ОСОБИСТІСНОЇ КРИЗИ ДОРОСЛОЇ ОСОБИСТОСТІ

СЕРІЯ «Митне право»

- Черкашин І.В.** 1674
*ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ УЧАСНИКІВ ПРОВАДЖЕНЬ ЗА ФАКТАМИ
ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ АБО ВЧИНЕННЯ КОНТРАБАНДИ*

УДК 338.2:351.77

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-6\(34\)-54-63](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-6(34)-54-63)

Бурбела Алла Леонідівна викладач, Хмельницький університет управління і права імені Леоніда Юзькова, вул. Героїв Майдану, 8, м. Хмельницький, 29000, тел.: (0382) 71-80-00, <https://orcid.org/0009-0003-6463-0458>

РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У ФОРМУВАННІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ БОРОТЬБИ З ТУБЕРКУЛЬОЗОМ

Анотація. Туберкульоз залишається однією з найсерйозніших загроз для громадського здоров'я в Україні та світі. Незважаючи на зусилля, спрямовані на боротьбу з цим захворюванням, показники захворюваності та смертності від туберкульозу в Україні залишаються високими порівняно з іншими європейськими країнами. Ефективна боротьба з туберкульозом вимагає комплексного підходу та злагодженої роботи різних гілок влади й секторів суспільства. Саме тому державне управління відіграє ключову роль у формуванні та реалізації стратегії боротьби з туберкульозом.

Наявні проблеми, такі як недостатнє фінансування протитуберкульозних заходів, низький рівень обізнаності населення про захворювання, стигматизація хворих на туберкульоз, а також недосконалість системи раннього виявлення та діагностики, вимагають ефективного втручання з боку публічного управління. Формування дієвої стратегії боротьби з туберкульозом має базуватися на принципах доказової медицини, міжвідомчої співпраці та залучення громадянського суспільства.

Актуальність дослідження ролі державного управління у формуванні та реалізації стратегії боротьби з туберкульозом обумовлена необхідністю пошуку шляхів удосконалення державної політики у цій сфері. Аналіз ефективності існуючих механізмів державного управління, вивчення зарубіжного досвіду та розробка рекомендацій щодо оптимізації стратегії боротьби з туберкульозом сприятимуть зниженню тягаря цього захворювання на суспільство та покращенню стану громадського здоров'я в Україні.

Таким чином, дослідження ролі публічного управління у формуванні та подолання цієї проблеми та забезпечення ефективної охорони здоров'я населення.

Ключові слова: цільова програма, державна політика, чинники, ефективність, протидія туберкульозу.

Burbela Alla Leonidivna lecturer, Khmelnytskyi University of Management and Law named after Leonid Yuzkov, str. Heroiv Maidan, 8, Khmelnytskyi, 29000, phone: (0382) 71-80-00, <https://orcid.org/0009-0003-6463-0458>

THE ROLE OF STATE ADMINISTRATION IN THE FORMATION AND IMPLEMENTATION OF THE STRATEGY TO FIGHT TUBERCULOSIS

Abstract. Tuberculosis remains one of the most serious threats to public health in Ukraine and the world. Despite efforts aimed at combating this disease, morbidity and mortality rates from tuberculosis in Ukraine remain high compared to other European countries. Effective fight against tuberculosis requires a comprehensive approach and coordinated work of various branches of government and sectors of society. That is why the public administration plays a key role in the formation and implementation of the strategy for the fight against tuberculosis.

Existing problems, such as insufficient financing of anti-tuberculosis measures, low level of public awareness of the disease, stigmatization of tuberculosis patients, as well as the imperfection of the early detection and diagnosis system, require effective intervention by public administration. The formation of an effective strategy for the fight against tuberculosis should be based on the principles of evidence-based medicine, interdepartmental cooperation and the involvement of civil society.

The relevance of the study of the role of state administration in the formation and implementation of the strategy to fight tuberculosis is due to the need to find ways to improve state policy in this area. Analyzing the effectiveness of existing mechanisms of public administration, studying foreign experience and developing recommendations for optimizing the strategy to fight tuberculosis will contribute to reducing the burden of this disease on society and improving the state of public health in Ukraine.

Thus, the study of the role of public administration in the formation and overcoming of this problem and the provision of effective public health care.

Keywords: target program, state policy, factors, effectiveness, tuberculosis prevention.

Постановка проблеми: Туберкульоз залишається однією з найбільш серйозних загроз для громадського здоров'я в Україні. Незважаючи на зусилля, спрямовані на боротьбу з цим захворюванням, епідеміологічна ситуація в країні продовжує погіршуватися. За даними ДУ «Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України» у 2023 році кількість уперше зареєстрованих в Україні захворювань на туберкульоз (ТБ), включно з його рецидивами, становила 19 851, або 48,4 на 100 000 населення, що на 7,3% більше аналогічного показника 2022 року (18 510, або 45,1 на 100 000 населення). Ця тенденція до зростання захворюваності на туберкульоз в Україні є тривожним сигналом і свідчить про необхідність посилення заходів з протидії поширенню цього захворювання [1].

Враховуючи досвід боротьби з туберкульозом в Україні та за її межами останні десятиріччя, можна зробити висновок, що результати цієї боротьби не є задовільними і потребують невідкладних та рішучих втручань органів влади. Ефективна протидія туберкульозу вимагає комплексного підходу та злагодженої роботи різних гілок влади й секторів суспільства.

Актуальність дослідження ролі державного управління у формуванні та реалізації стратегії боротьби з туберкульозом обумовлена необхідністю пошуку шляхів удосконалення державної політики у цій сфері з урахуванням негативних епідеміологічних тенденцій. Аналіз ефективності існуючих механізмів державного управління, вивчення зарубіжного досвіду та розробка рекомендацій щодо оптимізації стратегії боротьби з туберкульозом сприятимуть зниженню тягаря цього захворювання на суспільство та покращенню стану громадського здоров'я в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх публікацій В. І. Петренко, М. Г. Долинська, В. В. Петренко, А. В. Александрін, Ю. І. Фещенко, В. М. Мельник, Л. В. Турченко, Я. С. Терлеєва, демонструє, що дослідники приділяють значну увагу проблемі державної політики протидії туберкульозу в Україні, вивчаючи її сучасний стан, ефективність, правове забезпечення та стратегічні напрями.

Мета статті. Дослідити роль державного управління у формуванні та реалізації стратегії боротьби з туберкульозом, виявити основні проблеми та недоліки.

Виклад основного матеріалу. Туберкульоз – особливо небезпечна інфекційна соціальна хвороба, тобто її чинники мають політичне, соціальне, економічне та культурне підґрунтя, а наслідки негативно впливають на стан здоров'я і якість життя населення, несуть в собі загрозу економіці і національній безпеці нашої держави. Державна політика у сфері протидії захворюванню на туберкульоз в Україні реалізовується шляхом вирішення низки вузькогалузевих медичних завдань.

Аналізуючи події останніх десяти років, ситуація в Україні щодо протидії туберкульозу залишається напруженою. Міністерство охорони здоров'я України є центральним органом виконавчої влади, відповідальним за реалізацію державної політики у сфері боротьби з туберкульозом. Однак, через стрімке зростання темпів поширення туберкульозу серед населення України, ця проблема вийшла за межі суто медичної галузі та набула статусу загальнодержавної проблеми.

Галузевий підхід до управління складним соціальним явищем, таким як туберкульоз, що ґрунтується виключно на епідеміологічних показниках не дозволяє своєчасно прогнозувати перспективи розвитку епідемії та розробляти відповідні міжвідомчі плани протидії на національному рівні. Як наслідок, епідемія туберкульозу залишається надзвичайно серйозною загрозою не лише для життя та здоров'я громадян України, але й для

національної безпеки держави в цілому, що також перешкоджає європейській інтеграції України.

Ефективність державної політики у сфері протидії туберкульозу значною мірою залежить від комплексного підходу, який має опиратись не лише на медичні аспекти, а й складні соціально-економічні детермінанти захворювання, оскільки туберкульоз є багатофакторною проблемою, що виходить за рамки суто медичної парадигми.

Такі чинники як бідність, безробіття, незадовільні житлові умови та недостатнє харчування, сприяють поширенню туберкульозу, і без їх вирішення навіть найсучасніші медичні заходи будуть малоєфективними. Крім того, недостатня обізнаність населення про туберкульоз, його симптоми та шляхи передачі може призвести до пізнього виявлення захворювання та його подальшого поширення, що підкреслює важливість просвітницької роботи як складової комплексного підходу. Вразливі групи населення, такі як безпритульні, ув'язнені та ВІЛ-інфіковані особи, мають підвищений ризик захворювання на туберкульоз і потребують особливої уваги та адресних заходів, які виходять за рамки суто медичних інтервенцій. Таким чином, ефективна державна політика протидії туберкульозу повинна базуватися на міжсекторальному співробітництві та комплексному підході, що включає не лише медичні, а й соціально-економічні та профілактичні заходи, спрямовані на усунення корінних причин та наслідків епідемії туберкульозу в Україні.

Для забезпечення ефективної протидії епідеміям необхідно впровадити розподіл сфери відповідальності держави за дотримання епідемічного благополуччя населення між центральними та відповідними місцевими органами виконавчої влади, які не обмежуються лише галуззю охорони здоров'я, а підпорядковуються й іншим відомствам. Такий підхід дозволить реалізувати комплексну стратегію боротьби з епідеміями та налагодити ефективну міжвідомчу співпрацю у цій сфері.

Прийняття Закону України «Про подолання туберкульозу в Україні» свідчить про визнання на державному рівні необхідності комплексного підходу до боротьби з туберкульозом, який виходить за межі суто медичної галузі. Впровадження багатогалузевого і багатосекторального підходу дозволяє залучити ширше коло державних органів та установ до вирішення проблеми туберкульозу, що може підвищити ефективність заходів з профілактики, діагностики та лікування захворювання. Розподіл відповідальності між різними відомствами може сприяти більш цілісному розумінню соціально-економічних детермінант туберкульозу та розробці комплексних стратегій протидії захворюванню. Україна зобов'язується слідувати міжнародним рекомендаціям у сфері боротьби з туберкульозом, зокрема Глобальній стратегії протидії туберкульозу після 2015 року, що може позитивно вплинути на ефективність національної політики у цій сфері. Проте, прийняття закону через 9 років після затвердження Глобальної стратегії вказує

на певний часовий розрив в імплементації міжнародних рекомендацій на національному рівні, що могло негативно позначитися на динаміці епідемії туберкульозу в Україні у цей період [2].

Історично усталеним механізмом імплементації державної політики України у сфері боротьби з туберкульозом слугували медичні, соціальні, загальнодержавні та місцеві цільові програми, орієнтовані переважно на забезпечення надання протитуберкульозних послуг населенню, що свідчить про домінування медико-центричного підходу до вирішення проблеми туберкульозу в країні.

Традиційні програми боротьби з туберкульозом в Україні зосереджувалися переважно на подоланні наслідків епідемії, а не на усуненні її причин, що зумовлює необхідність системного перегляду підходів до розробки та впровадження цих програм, а також до державної політики протидії захворюванню на туберкульоз загалом. Незважаючи на відмову держави від таких програм, ефективної альтернативи запропоновано не було. Враховуючи комплекс актуальних політичних, економічних, соціальних, медичних, культурних та інших чинників епідемії туберкульозу в Україні, успішна загальнодержавна та регіональна політика протидії захворюванню вимагає комплексного підходу, спрямованого на усунення глибинних соціально-економічних причин та наслідків поширення епідемії, а не лише на медичні інтервенції.

Для ефективної боротьби з туберкульозом в Україні необхідно забезпечити дотримання принципу комплексності проведення профілактичних, протиепідемічних, соціальних і освітніх заходів та обов'язковості їх фінансування, закріпленого у ст. 10 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» [3]. Однак, домінуючий галузевий підхід до управління епідемією туберкульозу, зокрема, виключно медичний аналіз епідеміологічних показників, перешкоджає своєчасному прогнозуванню розвитку епідемії та розробці адекватного плану міжвідомчої протидії на національному та регіональному рівнях. Як наслідок, епідемія туберкульозу залишається критичною загрозою не лише для здоров'я та життя громадян України, але й для національної безпеки держави в цілому.

Чинним законодавством України не регламентується координація зусиль на міжгалузевому рівні з метою комплексного впливу на подолання медичних, медико-соціальних, економічних, соціальних, культурних та інших чинників епідемії туберкульозу та їх усунення.

Україна потребує розвитку системи первинної профілактики туберкульозу, яка виходить за рамки суто медичних заходів і передбачає реалізацію комплексу соціально-економічних інтервенцій з боку держави, спрямованих на покращення умов та способу життя, праці, навколишнього середовища, виховання тощо. Профілактика туберкульозу як соціально небезпечної хвороби є специфічним випадком загальнопрофілактичної

діяльності суспільства, метою якої є створення умов, що унеможливають появу нових випадків інфікування туберкульозом, а також мінімізація негативного впливу цієї інфекційної хвороби на функціонування суспільства як цілісної соціальної системи.

При комплексному підході профілактика туберкульозу здійснюється шляхом виявлення, усунення або нейтралізації причин та умов, які сприяють збереженню та циркуляції збудника туберкульозу серед населення.

Для створення сприятливої суспільно-політичної атмосфери щодо боротьби з туберкульозом в Україні необхідно забезпечити комплексний підхід, який включає підвищення обізнаності населення про захворювання через освітні кампанії та інформаційні програми, зменшення стигматизації та дискримінації людей, які живуть з туберкульозом, шляхом просвітницької роботи та формування толерантного ставлення в суспільстві, забезпечення політичної підтримки та пріоритетності заходів з протидії туберкульозу на національному та регіональному рівнях, залучення громадянського суспільства, неурядових організацій та місцевих громад до розробки та реалізації програм боротьби з туберкульозом, а також сприяння міжвідомчій співпраці та координації зусиль різних секторів, таких як охорона здоров'я, соціальний захист, освіта та інші.

Закон України «Про державні цільові програми» у статті 2 визначає ключові засади розробки та реалізації державних цільових програм, спрямованих на розв'язання найважливіших проблем розвитку держави, окремих галузей економіки або адміністративно-територіальних одиниць.

Відповідно до цього закону, державна політика протидії туберкульозу повинна бути орієнтована на забезпечення ефективного використання та координації наявних ресурсів і потенціалу країни для вирішення проблеми туберкульозу на загальнодержавному рівні. Це передбачає концентрацію фінансових, матеріально-технічних та інших ресурсів, а також мобілізацію виробничого та науково-технічного потенціалу для розробки та реалізації комплексних заходів боротьби з туберкульозом. Крім того, необхідно забезпечити координацію діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій для досягнення синергетичного ефекту у протидії цьому захворюванню на всій території України.

Глобальна стратегія та цілі в галузі профілактики, лікування і боротьби із туберкульозом, затверджені 67-ою сесією Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я у травні 2014 року, є ключовим документом, який визначає міжнародні стандарти та рекомендації для ефективною протидії туберкульозу. Стратегія базується на принципах пацієнторієнтованого підходу, міжсекторальної співпраці, захисту та дотримання прав людини, забезпечення загального доступу до високоякісної діагностики та лікування туберкульозу. Вона передбачає амбітні цілі щодо зниження захворюваності, смертності та

економічних втрат, пов'язаних з туберкульозом, а також наголошує на необхідності розробки нових інструментів та інноваційних підходів для прискорення прогресу у боротьбі з цим захворюванням. Глобальна стратегія закликає країни адаптувати її положення до національних умов та забезпечити політичну підтримку і належне фінансування для її ефективної реалізації [4].

Державна стратегія протидії ВІЛ-інфекції/СНІД, туберкульозу та вірусним гепатитам до 2030 року, затверджена розпорядженнями Кабінету Міністрів України 27 листопада 2019 року, є важливим кроком у боротьбі з цими захворюваннями в Україні. Стратегія визначає ключові напрямки та заходи для зниження захворюваності, смертності та покращення якості життя людей, які живуть з ВІЛ, туберкульозом та вірусними гепатитами. Вона передбачає розширення доступу до діагностики, лікування та профілактики цих захворювань, а також зміцнення системи охорони здоров'я та міжсекторальної співпраці. Однак, стратегія має певні недоліки, такі як недостатньо чіткі механізми фінансування та координації між різними гілками влади та секторами, а також відсутність конкретних цільових показників для оцінки прогресу. Крім того, реалізація стратегії може бути ускладнена через обмежені ресурси та потенціал системи охорони здоров'я України, а також через соціально-економічні виклики, які впливають на доступ до медичних послуг та дотримання лікування пацієнтами.

З моменту оголошення епідемії туберкульозу в Україні у 1995 році, ситуація залишається критичною, становлячи серйозну загрозу для життя і здоров'я громадян, а також для економіки та національної безпеки держави. Загальновизнано, що в умовах надзвичайних ситуацій, включаючи воєнні дії, ризик неконтрольованого поширення туберкульозу значно зростає.

Погіршення умов життя, харчування та праці, обмеження доступу до належних медичних послуг, перебування військових у несприятливих польових умовах та наявність значної кількості внутрішньо переміщених осіб (ВПО), особливо з регіонів з високою захворюваністю на туберкульоз, є факторами, які можуть сприяти неконтрольованому поширенню туберкульозу в умовах воєнних дій. Історичні дані свідчать про те, що війна є потужним чинником ризику розвитку туберкульозу, тому, враховуючи складну довоєнну ситуацію з цим захворюванням в Україні, особливо у регіонах з традиційно високим рівнем захворюваності, можна очікувати подальшого зростання рівня захворюваності та поширення епідемії туберкульозу. Ця проблема ускладнюється високим рівнем міграції населення з цих регіонів та виявленням занедбаних форм туберкульозу у ВПО при зверненні за медичною допомогою. Зважаючи на ці факти, обов'язкові профілактичні рентгенологічні огляди для осіб, які претендують на статус ВПО, стають ще більш актуальними для забезпечення інфекційного контролю за туберкульозом та реалізації конституційного права громадян на захист від цієї хвороби. Однак, на даний момент відсутнє нормативне регулювання медичного обстеження

кандидатів на отримання статусу ВПО з метою запобігання неконтрольованому поширенню туберкульозної інфекції в регіонах переселення громадян [1].

Історія свідчить, що війни та військові конфлікти завжди мали негативний вплив на поширення туберкульозу. Наприклад, під час Першої світової війни спостерігалось значне зростання захворюваності на туберкульоз в країнах Європи, що було обумовлено погіршенням умов життя, недостатнім харчуванням та скупченням великої кількості людей в окопах та бараках. Подібна ситуація спостерігалася і під час Другої світової війни, захворюваність на туберкульоз зросла в кілька разів.

У більш сучасній історії, під час війни в Афганістані в 1980-х роках, захворюваність на туберкульоз серед афганських біженців у Пакистані була в 4 рази вищою, ніж серед місцевого населення. Під час громадянської війни в Сирії, яка почалася у 2011 році, зруйнована система охорони здоров'я та переміщення великих груп населення призвели до значного зростання захворюваності на туберкульоз, особливо серед внутрішньо переміщених осіб та біженців.

Ставлення законодавства України до проблеми туберкульозу не повною мірою відповідає рівню небезпеки, яку становить це захворювання. Туберкульоз є особливо небезпечною інфекційною соціальною хворобою, що підтверджується його визначенням у Законі України «Про протидію захворюванню на туберкульоз» від 5 липня 2001 року. Чинники, що сприяють поширенню туберкульозу, мають політичне, соціальне, економічне та культурне підґрунтя, а наслідки негативно впливають на стан здоров'я і якість життя населення, несучи загрозу економіці та національній безпеці держави [2].

Експертні оцінки ВООЗ свідчать, що визначальну роль у формуванні системи здоров'я відіграє спосіб життя (понад 50%), тоді як медичним факторам належить менше 10%. Це підкреслює важливість комплексного підходу до боротьби з туберкульозом, який має включати не лише медичні заходи, а й соціально-економічні та культурні перетворення.

Лише через 3 роки після закінчення терміну Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії захворюванню на туберкульоз на 2012-2016 роки було затверджено «Державну стратегію у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІД, туберкульозу та вірусним гепатитам на період до 2030 року», яка, однак, є недосконалою копією попередньої програми. Це свідчить про недостатню увагу з боку держави до проблеми туберкульозу та відсутність ефективних механізмів її вирішення на законодавчому рівні.

Затвердження «Державної стратегії у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІД, туберкульозу та вірусним гепатитам на період до 2030 року» розпорядженням Кабінету Міністрів України, а не Законом України або постановою уряду, свідчить про недостатньо високий рівень правового регулювання цього питання. В ієрархії нормативно-правових актів органів державної влади розпорядження має одну з найнижчих юридичних сил, поступаючись за значимістю та сферою застосування постановам уряду [5].

Постанови Кабінету Міністрів України є нормативними правовими актами, що приймаються в межах компетенції виконавчої влади, мають юридичну силу на всій території України та широку сферу застосування. Вони, як правило, не обмежені часовими рамками і стосуються істотних правовідносин, таких як порядок нарахування пільг, пенсій, виплата заробітних плат тощо.

На відміну від постанов, розпорядження уряду не мають нормативного характеру і покликані вирішувати оперативні та поточні проблеми, такі як боротьба зі стихійними лихами, разове виділення матеріальної допомоги або організація масових заходів. Розпорядження мають вузьку сферу застосування, зачіпають окремі сегменти людської діяльності, обмежені часовими рамками та підлягають негайному виконанню особами, на яких поширюється їх дія.

Отже, затвердження «Державної стратегії у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІД, туберкульозу та вірусним гепатитам на період до 2030 року» розпорядженням уряду, а не постановою або законом, може свідчити про недостатньо серйозне ставлення до проблеми туберкульозу на державному рівні та обмежувати ефективність реалізації цієї стратегії.

Висновки. Ефективна державна політика протидії туберкульозу в Україні повинна базуватися на комплексному підході, який враховує положення національного законодавства, міжнародні стандарти та рекомендації, а також специфічні виклики, обумовлені військовим конфліктом на сході країни. Для успішної реалізації державної політики необхідно забезпечити достатнє фінансування, міжсекторальну співпрацю, зміцнення системи охорони здоров'я, а також розробку та впровадження інноваційних підходів до профілактики, діагностики та лікування туберкульозу. Особливу увагу слід приділити заходам з протидії туберкульозу серед вразливих груп населення, зокрема, внутрішньо переміщених осіб та мешканців територій, постраждалих від військового конфлікту. Подальші дослідження повинні бути спрямовані на оцінку ефективності реалізації державної політики протидії туберкульозу та розробку науково обґрунтованих рекомендацій щодо її вдосконалення.

Література:

1. Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України. URL: <https://phc.org.ua/> (дата звернення 23.05.2024).
2. Про подолання туберкульозу в Україні : Закон України від 05.07.2001 р. № 2586-III: станом на 14 лип. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2586-14> (дата звернення: 23.05.2024).
3. Про захист населення від інфекційних хвороб : Закон України від 06.04.2000 р. № 1645-III : станом на 01 січ. 2024 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14> (дата звернення : 23.05.2024).
4. Глобальна стратегія та цілі в області профілактики, лікування і боротьби з туберкульозом на період після 2015 р. : доповідь Секретаріату : шістдесят сьома сесія Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я, пункт 12.1 попереднього порядку денного, А67/11, 14 березня 2014 р. URL: https://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA67/A67_11-ru.pdf (дата звернення: 21.05.2024).

5. Про схвалення Державної стратегії у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу, туберкульозу та вірусним гепатитам на період до 2030 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.11.2019 р. № 1415-р : станом на 27 листопада 2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1415-2019-%D1%80> (дата звернення: 25.05.2023).

6. Всесвітня організація охорони здоров'я : URL: <https://www.who.int/> (дата звернення: 21.05.2024).

References:

1. Centr gromads'kogo zdorov'ja Ministerstva ohoroni zdorov'ja Ukraїni [Public Health Center of the Ministry of Health of Ukraine]. *phc.org.ua* Retrieved from <https://phc.org.ua/> [in Ukrainian].

2. Zakon Ukraїni "Pro podolannja tuberkul'ozu v Ukraїni" [The Law of Ukraine "On overcoming tuberculosis in Ukraine"]. (n.d). *zakon.rada.gov.ua* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2586-14> [in Ukrainian].

3. Zakon Ukraїni "Pro zahist naselennja vid infekciynih hvorob" [The Law of Ukraine "On the protection of the population from infectious diseases"]. (n.d). *zakon.rada.gov.ua* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14> [in Ukrainian].

4. Global'na strategija ta cili v oblasti profilaktiki, likuvannja i borot'bi z tuberkul'ozom na period pislja 2015 r. [Global strategy and targets for the prevention, treatment and control of tuberculosis beyond 2015]. *apps.who.int* Retrieved from https://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA67/A67_11-ru.pdf [in Ukrainian].

5. Rozporjadzhennja Kabinetu Ministriv Ukraїni "Pro shvalennja Derzhavnoї strategії u sferi protidії VIL-infekції/SNIDu, tuberkul'ozu ta virusnim гепатитам на період до 2030 року" [The Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On the approval of the State Strategy in the field of combating HIV infection/AIDS, tuberculosis and viral hepatitis for the period until 2030"]. (n.d). *zakon.rada.gov.ua* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1415-2019-%D1%80> [in Ukrainian].

6. Vsesvitnja organizacija ohoroni zdorov'ja [World Health Organization]. *www.who.int* Retrieved from <https://www.who.int/> [in Ukrainian].

